

Jurisprudentie

Zaak C-529/09

**Europese Commissie
tegen
Koninkrijk Spanje**

„Niet-nakoming — Staatssteun die onverenigbaar is met gemeenschappelijke markt — Verplichting tot terugvordering — Niet-uitvoering — Exceptie van niet-ontvankelijkheid — Gezag van gewijsde van eerder arrest van het Hof”

Samenvatting – Arrest van het Hof (Eerste kamer) van 24 januari 2013

1. *Procedure — Gezag van gewijsde — Strekking — Beroep wegens niet-nakoming ter zake van staatssteun*

(Art. 108, lid 2, tweede alinea, VWEU en 258 VWEU)

2. *Steunmaatregelen van de staten — Terugvordering van onrechtmatige steun — Verplichting — Verplichting om besluit van de Commissie onverwijld en daadwerkelijk uit te voeren*

(Art. 108, lid 2, VWEU en 288 VWEU; verordening nr. 659/1999 van de Raad, art. 14, lid 3)

3. *Beroep wegens niet-nakoming — Niet-inachtneming van besluit van de Commissie inzake staatssteun — Verplichting tot terugvordering van toegekende steun — In acht te nemen termijn — Termijn in niet-uitgevoerd besluit of later door de Commissie vastgesteld*

(Art. 108, lid 2, tweede alinea, VWEU en 288 VWEU)

4. *Beroep wegens niet-nakoming — Niet-nakoming van verplichting tot terugvordering van onrechtmatige steun — Verweermiddelen — Volstreekte onmogelijkheid van uitvoering — Beoordelingscriteria — Moeilijkheden bij uitvoering — Verplichting van lidstaat om tegen betrokken ondernemingen tot werkelijke actie over te gaan en de Commissie alternatieven voor te stellen waarmee dergelijke moeilijkheden kunnen worden overwonnen*

(Art. 108, lid 2, VWEU)

5. *Steunmaatregelen van de staten — Terugvordering van onrechtmatige steun — Begunstigde onderneming die inmiddels failliet is gegaan — Oprichting van nieuwe onderneming om activiteiten van die onderneming voort te zetten — Terugbetaling door nieuwe onderneming — Voorwaarden*

(Art. 108, lid 2, VWEU)

1. Het beginsel van het gezag van gewijsde, dat ook van toepassing is op niet-nakomingsprocedures, impliceert dat het gezag van gewijsde van een arrest in de weg kan staan aan de ontvankelijkheid van een beroep indien de twee betrokken niet-nakomingsprocedures, gelet op het feitelijke en juridische kader van die twee zaken, in wezen feitelijk en rechtens dezelfde zijn.

Wat in het bijzonder staatssteun betreft, is het zo dat het in artikel 108, lid 2, tweede alinea, VWEU bedoelde beroep niet meer is dan een variant van het beroep wegens niet-nakoming, specifiek aangepast aan de bijzondere problemen die staatssteun meebrengt voor de mededinging op de interne markt. In krachtens artikel 258 VWEU ingestelde procedures moet het bestaan van een niet-nakoming worden beoordeeld op basis van de situatie waarin de lidstaat zich bevond aan het einde van de in het met redenen omkleed advies gestelde termijn, en kan geen rekening worden gehouden met sindsdien opgetreden wijzigingen. De datum die relevant is voor de beoordeling van een niet-nakoming in het kader van de procedure van artikel 108, lid 2, tweede alinea, VWEU is in beginsel de datum die is bepaald in het besluit van de Commissie tegen de niet-uitvoering waarvan wordt opgekomen. Anders dan artikel 258 VWEU, voorziet deze bepaling immers niet in een precontentieuze procedure en brengt de Commissie dus geen met redenen omkleed advies uit waarin de betrokken lidstaat een termijn wordt gesteld om aan het recht van de Unie te voldoen.

Wanneer de Commissie de lidstaat een termijn heeft gesteld om aan zijn verplichtingen ingevolge een besluit inzake staatssteun te voldoen en na een eerste beroep wegens niet-nakoming een nieuwe termijn stelt in het kader van de uitgebreide discussies die tussen de partijen over de terugbetaling van de betrokken steun plaatsvinden, is die laatste termijn relevant voor de beoordeling van de niet-nakoming in de tweede zaak.

Derhalve kan niet op goede gronden worden betoogd dat het voorwerp van het tweede geding en dat van het geding dat tot een eerder arrest van het Hof heeft geleid, gelijk zijn wanneer de in de tweede zaak relevante datum dateert van geruime tijd na de datum waarop het eerdere arrest werd gewezen.

(cf. punten 64, 65, 67-71, 74-78)

2. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 90-92)

3. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punt 95)

4. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 99, 101)

5. Wanneer een onderneming die onrechtmatige en met de gemeenschappelijke markt onverenigbare steun heeft ontvangen, failliet is verklaard, kunnen het herstel van de vroegere toestand en de opheffing van de mededingingsverstoring die uit de onrechtmatig verleende steun voortvloeit, in beginsel plaatsvinden door de vordering tot terugbetaling van dergelijke steun op de lijst van schuldvorderingen te doen opnemen. Daarmee kan echter alleen aan de terugvorderingsverplichting worden voldaan indien de nationale autoriteiten niet het volledige steunbedrag kunnen terugkrijgen en de faillissementsprocedure leidt tot liquidatie van de onderneming die de onrechtmatige steun heeft ontvangen, dat wil zeggen tot het definitief stopzetten van haar activiteiten.

Wanneer de onderneming die de onrechtmatige steun heeft ontvangen, in staat van faillissement verkeert en een nieuwe vennootschap is opgericht om de activiteiten van de failliete onderneming voort te zetten, kan de omstandigheid dat die activiteiten worden voortgezet zonder dat de betrokken

steun volledig is terugbetaald, dus tot gevolg hebben dat de mededingingsverstoring als gevolg van het concurrentievoordeel dat die onderneming op de markt ten opzichte van haar concurrenten heeft genoten, voortduurt. In dat geval kan een dergelijke nieuw opgerichte vennootschap, indien dat voordeel ook voor haar blijft bestaan, gehouden zijn de betrokken steun terug te betalen. Dit is met name het geval indien blijkt dat deze vennootschap het concurrentievoordeel dat aan deze steun is verbonden, feitelijk blijft genieten, in het bijzonder wanneer zij activa van de onderneming in liquidatie koopt zonder een marktconforme prijs te betalen of wanneer door de oprichting van een dergelijke vennootschap de verplichting tot terugbetaling van deze steun wordt omzeild. Dat geldt in het bijzonder wanneer met de betaling van een marktconforme prijs het door de onrechtmatige steun ontstane concurrentievoordeel niet zou worden weggenomen.

(cf. punten 103, 104, 107, 109)